ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1992

Vyhlásené: 31.07.1992 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

**380**

**PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY**

**vyhlasuje úplné znenie zákona z 27. novembra 1990 č. 543 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonávaných zákonom Slovenskej národnej rady z 27. marca 1992 č. 195 Zb. o niektorých zmenách v sociálnom zabezpečení**

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

## PRVÁ ČASŤ
## Orgány štátnej správy sociálneho zabezpečenia a ich úlohy

### § 1

Orgány štátnej správy sociálneho zabezpečenia (ďalej len „orgány sociálneho zabezpečenia“) sú

a) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky,

b) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia,

c) okresné správy sociálneho zabezpečenia,

d) okresné úrady a obvodné úrady,[1])

e) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo veciach ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení.[2])

(2) Štátnu správu sociálneho zabezpečenia vykonávajú v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj obce.[3])

(3) Orgány sociálneho zabezpečenia vykonávajú štátnu správu a plnia úlohy sociálneho zabezpečenia, ktoré podľa tohto zákona zahŕňa

a) nemocenské poistenie zamestnancov, nemocenské zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb, zabezpečenie občanov v osobitných prípadoch a zabezpečenie družstevných roľníkov v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa (ďalej len „nemocenské poistenie“),[4])

b) dôchodkové zabezpečenie,[5])

c) sociálnu starostlivosť,[6])

d) posudkovú činnosť sociálneho zabezpečenia,

e) zabezpečenie občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách alebo civilnú službu a členov ich rodín štátnymi dávkami,[6a])

f) štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov.[7])

(4) Posudková činnosť sociálneho zabezpečenia podľa tohto zákona zahŕňa posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, a so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie, kontrolu dodržiavania liečebného režimu a posudzovania spôsobilosti na prácu.

## Úlohy orgánov sociálneho zabezpečenia

### § 2
### Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky

(1) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako ústredný orgán štátnej správy Slovenskej republiky pre sociálne zabezpečenie

a) vypracúva koncepciu sociálneho zabezpečenia v rozsahu pôsobnosti Slovenskej republiky a podieľa sa na vypracúvaní koncepcie sociálneho zabezpečenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky,

b) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v sociálnom zabezpečení,

c) zúčastňuje sa na uzatváraní medzinárodných zmlúv v sociálnom zabezpečení, zabezpečuje úlohy z nich vyplývajúce a spolupracuje s inými štátmi v sociálnom zabezpečení,

d) koordinuje činnosť v sociálnej starostlivosti o rodinu a deti, ťažko zdravotne postihnutých občanov, starých občanov, spoločensky neprispôsobivých občanov, občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, vrátane cudzincov, ktorým bolo priznané postavenie utečenca (ďalej len „utečenec“), a cudzincov, ktorí sú presídlení na územie Slovenskej republiky (ďalej len „presídlenec“); podieľa sa na zabezpečovaní ich sociálnej rehabilitácie,

e) organizuje a zabezpečuje systematickú odbornú prípravu pracovníkov v sociálnom zabezpečení v spolupráci s ďalšími ministerstvami, ako aj overovanie ich osobitnej odbornej spôsobilosti a určuje vybrané funkcie v správach sociálneho zabezpečenia a v ústavoch sociálnej starostlivosti, pre výkon ktorých je predpokladom osobitná odborná spôsobilosť.

(2) Ministerstvo môže zriadiť posudkovú komisiu sociálneho zabezpečenia na posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti vo výnimočných prípadoch, ktoré určí, ak ich posúdenie vyžaduje osobitné odborné vedomosti.[8])

(3) Minister práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) môže odstraňovať tvrdosti, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia. V jednotlivých prípadoch môže odstránením tvrdosti poveriť Slovenskú správu sociálneho zabezpečenia alebo okresné správy sociálneho zabezpečenia.[9])

(4) Ministerstvo zriaďuje centrum poradensko-psychologických služieb s organizačnou sieťou v nižších územno-správnych jednotkách (ďalej len „centrum“) na poskytovanie poradensko-psychologickej starostlivosti o jednotlivca, pár a rodinu.

(5) Ministerstvo zriaďuje stredisko služieb sociálnej starostlivosti na odborné riadenie služieb sociálnej starostlivosti.

## Správy sociálneho zabezpečenia

### § 3

Správy sociálneho zabezpečenia vykonávajú sociálne zabezpečenie na úseku dôchodkového zabezpečenia, nemocenského poistenia, posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia, poskytovania štátnych sociálnych dávok a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj na úseku sociálnej starostlivosti.

### § 4
### Slovenská správa sociálneho zabezpečenia

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia ako orgán štátnej správy vykonáva sociálne zabezpečenie, riadi a kontroluje okresné správy sociálneho zabezpečenia v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

(2) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia je podriadená ministerstvu; je samostatnou právnickou osobou.

(3) Na čele Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva minister.

### Okresné správy sociálneho zabezpečenia

### § 5

(1) Okresné správy sociálneho zabezpečenia ako miestne orgány štátnej správy vykonávajú sociálne zabezpečenie, ak nie je týmto zákonom alebo inými právnymi predpismi ustanovené, že tieto úlohy plní iný orgán; sú samostatnou právnickou osobou.

(2) Územné obvody a sídla okresných správ sociálneho zabezpečenia sú zhodné s územnými obvodmi a sídlami okresných úradov miestnej štátnej správy.[1])

(3) Na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vykonáva pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia Bratislavská správa sociálneho zabezpečenia; na území mesta Košíc vykonáva pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia Košická správa sociálneho zabezpečenia.

(4) Na čele okresnej správy sociálneho zabezpečenia je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva riaditeľ Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia.

### § 6

(1) Okresné správy sociálneho zabezpečenia usmerňujú organizácie[10]) a kontrolujú, ako plnia povinnosti v sociálnom zabezpečení.

(2) Okresné správy sociálneho zabezpečenia pri vykonávaní štátnej správy sociálneho zabezpečenia poskytujú občanom a organizáciám odbornú pomoc.

(3) Okresné správy sociálneho zabezpečenia zodpovedajú v rozsahu svojej pôsobnosti za účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie, s ktorými hospodária.

### Posudkové komisie sociálneho zabezpečenia

### § 7

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia a okresné správy sociálneho zabezpečenia zriaďujú na posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov v rozsahu ustanovenom týmto zákonom posudkové komisie sociálneho zabezpečenia (ďalej len „posudková komisia“). Predsedom posudkovej komisie je posudkový lekár sociálneho zabezpečenia.

(2) Členovia posudkovej komisie a prizvané osoby sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti s jej činnosťou.

**§ 8**

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia môže poveriť okresnú správu sociálneho zabezpečenia, aby jej posudková komisia posudzovala invaliditu, čiastočnú invaliditu, alebo iné zdravotné otázky súvisiace s vykonávaním sociálneho zabezpečenia na základe medzinárodných zmlúv, prípadne v ďalších odôvodnených prípadoch na území celej Slovenskej republiky alebo pre viaceré okresné správy sociálneho zabezpečenia.

(2) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia poverí ktorúkoľvek okresnú správu sociálneho zabezpečenia, aby jej posudková komisia posúdila zdravotný stav a pracovnú schopnosť účastníka konania v prípade, že posudkové komisie príslušnej okresnej správy sociálneho zabezpečenia sa vylúčením svojich členov pre predpojatosť stali nespôsobilé rokovať a uznášať sa. V prípade predpojatosti posudkových komisií Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia zdravotný stav a pracovnú schopnosť účastníka konania posúdi ministerstvo.

(3) Okresná správa sociálneho zabezpečenia v odôvodnených prípadoch zriadi posudkovú komisiu s pôsobnosťou pre pracovníkov veľkých organizácií, ktoré majú závodné zdravotnícke zariadenia.

**Okresné a obvodné úrady**

**§ 9**

(1) Miestnymi orgánmi štátnej správy v oblasti sociálnej starostlivosti, ktorú podľa tohto zákona nevykonávajú iné orgány sociálneho zabezpečenia, sú okresné úrady a obvodné úrady.[1])

(2) Okresné úrady a obvodné úrady vykonávajú sociálnu starostlivosť poskytovaním služieb a dávok sociálnej starostlivosti, ak nie je týmto zákonom alebo inými právnymi predpismi ustanovené, že ju vykonávajú iné orgány,[11]) rozhodujú o niektorých iných dávkach a plnia ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov.[12])

(3) Okresné úrady a obvodné úrady vykonávajú sociálnu starostlivosť svojimi oddeleniami a referátmi.

(4) Na čele oddelenia okresného úradu je vedúci menovaný prednostom okresného úradu po schválení ministrom práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky.

**§ 10**

(1) Okresné úrady a obvodné úrady pri vykonávaní sociálnej starostlivosti, vrátane sociálnych služieb, spolupracujú s obcami, združeniami obcí, štátnymi, družstevnými a neštátnymi organizáciami, občianskymi združeniami a odborovými organizáciami, poskytujú občanom, obciam a organizáciám odbornú pomoc a vykonávajú sociálnu starostlivosť aj na základe ich návrhov a podnetov.

(2) Okresné úrady a obvodné úrady zodpovedajú v rozsahu svojej pôsobnosti za účelné a hospodárne vynakladanie prostriedkov na sociálnu starostlivosť, s ktorými hospodária.

**§ 11**

(1) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v súčinnosti s ministerstvom môže rozhodnúť o vykonávaní štátnej správy v sociálnej starostlivosti a súvisiacich činností jedným okresným úradom v dvoch alebo viacerých okresoch.

(2) Okresný úrad môže rozhodnúť po prerokovaní v ministerstvom o vykonávaní štátnej správy v sociálnej starostlivosti jedným obvodným úradom v dvoch alebo viacerých obvodoch.

## DRUHÁ ČASŤ
## PÔSOBNOSŤ SPRÁV SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA, OKRESNÝCH ÚRADOV, OBVODNÝCH ÚRADOV A OBCÍ V SOCIÁLNOM ZABEZPEČENÍ

## PRVÁ HLAVA
## PÔSOBNOSŤ SPRÁV SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

### Prvý diel
### Pôsobnosť Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia

### § 13

Slovenská správa sociálneho zabezpečenia

a) rozhoduje

   1. o dávkach dôchodkového zabezpečenia, ak nie je v tomto zákone alebo v zákone o sociálnom zabezpečení ustanovené, že o nich rozhoduje iný orgán sociálneho zabezpečenia, a zabezpečuje výplaty týchto dávok,
   2. o odstraňovaní tvrdostí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia, ak bola na to poverená ministrom (§ 2 ods. 3),
   3. o povinnosti občana vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia vyplatenú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako mu patrila, ak je príslušná na rozhodovanie o tejto dávke,
   4. o povinnostiach organizácie nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatou dávky sociálneho zabezpečenia, ak rozhodovanie o tejto dávke patrí do jej pôsobnosti,

b) vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovala okresná správa sociálneho zabezpečenia,

c) plní úlohy vyplývajúce z medzinárodných zmlúv pri výplate dávok sociálneho zabezpečenia,

d) rozdeľuje poukazy na kúpeľnú starostlivosť a kontroluje jej poskytovanie,

e) spracúva rozbory invalidizácie a pracovnej neschopnosti a navrhuje príslušným orgánom opatrenia na znižovanie práceneschopnosti, na predchádzanie invalidity, čiastočnej invalidity a na odstraňovanie jej následkov,

f) zodpovedá za účelné a hospodárne vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie.

### § 14

Slovenská správa sociálneho zabezpečenia posudkovou komisiou

a) rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu posudkovej komisie okresnej správy sociálneho zabezpečenia,

b) vydáva posudky na účely súdneho konania vo veciach sociálneho zabezpečenia,

c) odporúča v súvislosti s odvolaním sa proti rozhodnutiu posudkovej komisie okresnej správy sociálneho zabezpečenia o invalidite alebo čiastočnej invalidite ďalšie poskytovanie nemocenského v prípadoch, v ktorých možno očakávať, že pracujúci v krátkom čase po uplynutí podpornej doby opäť bude práceschopný.

### Druhý diel
### Pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia

### § 15

Okresná správa sociálneho zabezpečenia

a) rozhoduje

   1. v sporných prípadoch o vzniku a zániku sociálneho zabezpečenia,

2. o dávkach nemocenského poistenia v sporných prípadoch a v osobitných prípadoch,[14])
3. o dobrovoľnom priznaní dávky nemocenského poistenia,
4. o znížení alebo odňatí dávky nemocenského poistenia, o zastavení jej výplaty a o jej priznaní v menšom ako požadovanom rozsahu,
5. o povinnosti občana vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia poskytnutú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako mu patrila, ak je príslušná na rozhodovanie o tejto dávke,
6. o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti na základe návrhu ošetrujúceho lekára, s výnimkou prípadov, v ktorých povoľujú kúpeľnú starostlivosť podľa osobitných predpisov orgány štátnej zdravotníckej správy,[15])
7. o pohrebnom pri úmrtí dôchodcu, prípadne jeho rodinného príslušníka, ak ho nemožno poskytnúť podľa predpisov o nemocenskom poistení alebo iných predpisov nemocenského zabezpečenia,[15a])
8. o podpore pri narodení dieťaťa dôchodkyni alebo manželke, prípadne inej rodinnej príslušníčke dôchodcu, ak ju nemožno poskytnúť podľa predpisov o nemocenskom poistení alebo iných predpisov nemocenského zabezpečenia,[15a])
9. o sociálnom dôchodku, o jeho zvýšení pre bezvládnosť, o výchovnom k nemu a o príplatku k výchovnému,
10. o započítaní celého kalendárneho roka do doby zamestnania pred 1. januárom 1976, ak člen jednotného roľníckeho družstva neodpracoval určený počet pracovných dní, prípadne inak určený pracovný úväzok,
11. o započítaní doby vojenskej služby v iných ako spojeneckých armádach (vrátane doby zajatia), ktorú česko-slovenskí občania vykonávali povinne v čase neslobody,
12. o náhrade zárobku pri službe v ozbrojených silách a pri civilnej službe samostatne zárobkovo činným osobám,
13. o zaopatrovacom príspevku,
14. o príspevku na úhradu za užívanie bytu,
15. o rodičovskom príspevku samostatne zárobkovo činných osôb a osôb, ktoré nie sú zúčastnené na nemocenskom poistení, ak o ňom nerozhoduje iný orgán,[15b])
16. o povinnosti organizácie nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatou dávky sociálneho zabezpečenia, ak rozhodovanie o dávke patrí do pôsobnosti tejto správy sociálneho zabezpečenia,
17. o odstraňovaní tvrdostí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia, ak bola na to poverená ministrom (§ 2 ods. 3),
18. o poistnom, o penále a pokutách za nesplnenie povinnosti v sociálnom zabezpečení,[16]) o prirážke k poistnému a úhrade súm, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátené,
19. o ukončení dočasnej pracovnej neschopnosti so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie podľa osobitných predpisov,[16a])
20. o tom, komu sa majú vyplácať dávky sociálneho zabezpečenia, ak sa výplatou do rúk doterajšieho príjemcu nedosahuje účel, na ktorý sú určené,

b) vykonáva sociálne zabezpečenie zamestnancov malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,

c) vedie register závodov a poľnohospodárskych družstiev a evidenciu malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,

d) vyberá a vymáha poistné, penále, prirážku k poistnému a sumy, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátené, a vymáha pokuty,

e) vypláca dávky uvedené v ustanovení písmena a) č. 7, 8 a 12 až 15 a dávky občanom v osobitných prípadoch,[16b]) ak ich nevypláca iný orgán podľa osobitných predpisov,[16c])

f) riadi vykonávanie nemocenského poistenia,

g) obstaráva a predkladá Slovenskej správe sociálneho zabezpečenia podklady potrebné na rozhodnutie o dávkach sociálneho zabezpečenia,

h) navrhuje Slovenskej správe sociálneho zabezpečenia započítanie doby zamestnania a náhradných dôb v sporných prípadoch,

ch) kontroluje

1. vykonávanie nemocenského poistenia a hospodárenie s jeho prostriedkami, ak túto činnosť nevykonáva iný orgán,[16d])
2. plnenie povinností občanov, orgánov a organizácií v sociálnom zabezpečení, ak túto činnosť nevykonáva iný orgán,[16d])
3. dodržiavanie liečebného režimu a posudzovanie spôsobilosti na prácu so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie,

i) spisuje, ak sa na ňu občan obráti, žiadosti

1. o úpravu dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu,
2. o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
3. o dávky dôchodkového zabezpečenia samostatne zárobkovo činných osôb,
4. o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok po občanoch uvedených v bode 3,
5. o dôchodok manželky,
6. o sociálny dôchodok,
7. o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok po nepracujúcich dôchodcoch,
8. o starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok zamestnancov malých závodov a občanov, ktorí nie sú v pracovnom, členskom alebo inom obdobnom pomere a ani nie sú inak zabezpečení, prípadne o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok po uvedených občanoch,
9. o dávku dôchodkového zabezpečenia, ak je občan v čase podania žiadosti práceneschopný a má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, alebo ak pozostalý po pracujúcom má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, v ktorom bol pracujúci zamestnaný,[17])

j) spracúva rozbory invalidizácie a pracovnej neschopnosti a navrhuje príslušným orgánom opatrenia na znižovanie práceneschopnosti, na predchádzanie invalidity, čiastočnej invalidity a na odstraňovanie jej následkov,

k) vedie evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia zamestnancov malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,

l) vyjadruje sa k zdravotnému stavu občanov na účely ústavnej sociálnej starostlivosti,

m) vykonáva opravu a zmenu rodných čísel občanov na účely sociálneho zabezpečenia,[17a])

n) plní ďalšie úlohy ustanovené predpismi o sociálnom zabezpečení.

**§ 16**

Okresná správa sociálneho zabezpečenia posudkovou komisiou

a) rozhoduje

1. na podnet lekárskej poradnej komisie[18]) o invalidite alebo čiastočnej invalidite občana, ktorý je práceneschopný pre chorobu alebo úraz počas aspoň 6 mesiacov, ktorému patrí nemocenské a ktorý nepožiadal o invalidný nebo čiastočný invalidný dôchodok, alebo ktorého žiadosti sa nevyhovelo,
2. o dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa na účely výplaty prídavkov na deti z nemocenského poistenia,[19])

3. o tom, či je dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť na účely priznania príplatku k prídavkom na deti z nemocenského poistenia[20]) a rodičovského príspevku, ak o tomto príspevku nerozhodujú orgány sociálneho zabezpečenia,
4. na podnet občana alebo organizácie so súhlasom občana o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím,
5. o tom, že občan so zmenenou pracovnou schopnosťou sa nepovažuje za občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, ak sa nepodrobil vyšetreniu zdravotného stavu alebo inému odbornému vyšetreniu a bol na túto možnosť upozornený,[21])
6. o tom, či ide o ťažko zdravotne postihnutého občana, o druhu a stupni tohto postihnutia na účely priznania mimoriadnych výhod,[22])
7. o nevyhnutnosti natrvalo previesť pracovníka na inú prácu alebo o nevyhnutnosti trvalej zmeny zamestnania, ak posudková komisia v súvislosti s rozhodovaním o dávkach dôchodkového zabezpečenia alebo o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, zistila, že pracovník vzhľadom na svoj zdravotný stav dlhodobo stratil schopnosť vykonávať ďalej doterajšiu prácu alebo že ju nesmie vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou,[23])

b) vydáva posudok

1. o invalidite alebo čiastočnej invalidite, ak nejde o prípady uvedené v ustanovení písmena a) č. 1,
2. o dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa na účely výplaty výchovného k dôchodkom a sirotského dôchodku,
3. o tom, či je dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť na účely priznania príplatku k výchovnému k dôchodkom[24]) a rodičovského príspevku, ak o tomto príspevku rozhodujú orgány sociálneho zabezpečenia podľa § 15 písm. a) č. 15 alebo orgány nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách, pre konanie o náhradných dobách,[25]) ako aj na účely poskytovania služieb a dávok sociálnej starostlivosti, ktoré určí vykonávací predpis,
4. o bezvládnosti,
5. o tom, či ide o ťažko zdravotne postihnutého občana a o druhu a stupni tohto postihnutia na účely poskytovania služieb a dávok sociálnej starostlivosti,[26]) ktoré určí vykonávací predpis,

c) odporúča

1. ďalšie poskytovanie nemocenského v prípadoch, v ktorých možno očakávať, že pracujúci v krátkom čase po uplynutí podpornej doby opäť bude práceschopný,
2. opatrenia na obnovenie pracovnej schopnosti posudzovaného, vhodnosť jeho ďalšieho liečenia a vhodnú úpravu pracovných podmienok, prípadne obstaranie vhodných pomôcok,
3. u občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne u občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím vhodné pracovné uplatnenie, prípadne prípravu na pracovné uplatnenie s ohľadom na ich zdravotný stav a kvalifikáciu a umiestnenie na vhodné pracovné miesto v organizáciách.

## DRUHÁ HLAVA
## PÔSOBNOSŤ OKRESNÝCH ÚRADOV A OBVODNÝCH ÚRADOV

### Prvý diel
### Pôsobnosť okresného úradu

### § 17

Okresný úrad

a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti sociálnej starostlivosti uskutočňovanej obvodnými úradmi vo svojom územnom obvode,

b) vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodoval obvodný úrad alebo obec,

c) vedie register právnických a fyzických osôb, ktoré poskytujú sociálne služby, a je orgánom, ktorému právnické a fyzické osoby oznamujú poskytovanie sociálnych služieb, zmenu a ukončenie ich poskytovania,

d) poskytuje príspevky na úhradu nákladov na sociálne služby právnickým a fyzickým osobám, kontroluje hospodárenie s nimi, požaduje ich vyúčtovanie a vrátenie v prípade, ak boli použité v rozpore s účelom, na ktorý sa poskytli,[27a]) a plní ďalšie úlohy podľa osobitného predpisu,[27b]) ktoré súvisia s poskytovaním týchto príspevkov,

e) sleduje úroveň poskytovania sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami a plní ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov,[27b])

f) zostavuje rozpočet príjmov a výdavkov za oblasť sociálnej starostlivosti a rozdeľuje finančné prostriedky v oblasti sociálnej starostlivosti pre obvodné úrady a zariadenia,

g) zabezpečuje rozvoj materiálno-technickej základne služieb sociálnej starostlivosti vo svojom územnom obvode,

h) organizuje

1. účasť nepracujúcich dôchodcov a ťažko zdravotne postihnutých občanov na rekreačnej starostlivosti a podieľa sa na zabezpečovaní rekreácie rodín so zdravotne postihnutými deťmi,

2. výchovno-rekreačné tábory pre deti z rodín, ktoré riadne neplnia svoju výchovnú funkciu, pre deti s poruchami správania, pre pestunské rodiny z osobitných zariadení na výkon pestúnskej starostlivosti, pre deti nezamestnaných rodičov a deti utečencov a presídlencov,

ch) koordinuje činnosť orgánov, ktoré pôsobia v sociálnej starostlivosti, vo svojom územnom obvode.

**§ 18**

Okresný úrad pri organizovaní náhradnej rodinnej starostlivosti

a) vedie prehľad detí, u ktorých je potrebné dlhodobo zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť formou osvojenia, pestúnskej starostlivosti a opatrovníctva, a prehľad občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,

b) sprostredkúva nadviazanie vzťahu medzi deťmi a občanmi, ktorí spĺňajú podmienky pre jednotlivé formy náhradnej rodinnej starostlivosti,

c) zabezpečuje v súčinnosti s centrom poradensko-psychologických služieb prípravu občanov vhodných pre vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti a ďalšiu starostlivosť a pomoc rodinám, v ktorých sa náhradná rodinná starostlivosť vykonáva.

**§ 19**

Okresný úrad pri koordinovaní starostlivosti o deti a mladistvých postihnutých na zdraví

a) posudzuje úroveň starostlivosti o deti a mladistvých, ktoré vedie v evidencii obvodný úrad,

b) navrhuje príslušným orgánom opatrenia na zlepšenie zdravotníckej, výchovno-vzdelávacej a sociálnej starostlivosti a sleduje ich plnenie.

## Druhý diel
## Pôsobnosť obvodného úradu

### Oddiel 1
### Starostlivosť o rodinu a deti

**§ 20**

Obvodný úrad

a) rozhoduje

1. v naliehavých prípadoch o okamžitom umiestnení dieťaťa do náhradnej výchovy nahradzujúcej výchovu rodičov dovtedy, kým rozhodne súd,[28])
2. o výchovných opatreniach podľa osobitných predpisov,[29])
3. o prijatí dieťaťa do stanice opatrovateľskej služby pre deti, ktorú spravuje, a o úhrade za služby, ktoré sa v nej poskytujú,
4. o umiestnení matky s dieťaťom, prípadne tehotnej ženy do domova pre matky s deťmi, ktorý spravuje, a o úhrade za služby, ktoré sa v ňom poskytujú,
5. o bezúročných pôžičkách,
6. o príspevku na výživu dieťaťa,[30]) o peňažných a vecných dávkach pre deti v pestúnskej starostlivosti a o pomoci deťom, ktoré nie sú štátnymi občanmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky,
7. o opakovaných peňažných dávkach a vecných dávkach nezaopatreným deťom, rodičom nezaopatrených detí a tehotným ženám,
8. o ďalších opatreniach podľa osobitných predpisov,[31])

b) vykonáva funkciu opatrovníka maloletých,[32])

c) sleduje vývoj detí, ktoré boli umiestnené do výchovy iných občanov ako rodičov, a spolupôsobí pri organizovaní náhradnej rodinnej starostlivosti o deti,

d) navrhuje súdu nariadenie ústavnej výchovy,[33]) obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv[34]) a zrušenie ústavnej výchovy a výchovných opatrení uložených súdom,

e) oznamuje a podáva správy súdu, prípadne inému štátnemu orgánu o skutočnostiach potrebných na rozhodovanie o výchove a výžive detí,

f) zúčastňuje sa na trestnom konaní proti mladistvým,[35])

g) podieľa sa
   1. na sanácii rodinného prostredia, z ktorého boli deti vyňaté z dôvodu zlyhania výchovnej funkcie rodiny,
   2. na prevýchove detí s poruchami správania, najmä výchovnou a poradenskou starostlivosťou; vedie ich evidenciu,
   3. na výchove k zdravým medziľudským vzťahom k manželstvu a rodinnému životu,

h) poskytuje výchovnú a poradenskú starostlivosť pri riešení rodinných a sociálnych problémov,

ch) koordinuje činnosť orgánov a organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti, vo svojom územnom obvode.

## Oddiel 2
## Starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov

### § 21

Obvodný úrad

a) rozhoduje
   1. o poskytovaní opatrovateľskej služby a o úhrade za ňu,
   2. o prijatí do zariadenia opatrovateľskej služby, ktoré spravuje, a o úhrade za služby, ktoré sa v ňom poskytujú,
   3. o prijatí do ústavu sociálnej starostlivosti, ktorý spravuje, o ukončení pobytu v ňom a o úhrade za pobyt v ústave sociálnej starostlivosti,
   4. o bezúročných pôžičkách,
   5. o jednorazových a opakovaných účelových peňažných dávkach, ktorých podmienky a výšku určí vykonávací predpis,
   6. o opakovaných peňažných dávkach na úhradu zvýšených životných nákladov,
   7. o opakovanej peňažnej dávke pri starostlivosti o blízku a inú osobu,

b) vedie evidenciu

1. detí a mladistvých, ktorí pre svoje zdravotné postihnutie vyžadujú trvalú alebo dlhodobú komplexnú koordinovanú zdravotnícku, výchovno-vzdelávaciu a sociálnu starostlivosť v súčinnosti s príslušnými orgánmi za účelom prevencie, riešenia ich individuálnych potrieb a osobného rozvoja,
2. ťažko zdravotne postihnutých dospelých občanov podľa druhov postihnutia v súčinnosti s príslušnými orgánmi za účelom riešenia ich špecifických potrieb,

c) sprostredkúva odbornú pomoc rodinám so zdravotne postihnutými deťmi včítane návštevnej služby,

d) koordinuje činnosť orgánov a organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov, vo svojom územnom obvode za účelom ich spoločenskej integrácie,

e) vydáva doklady na účely poskytovania úľav a výhod pre ťažko zdravotne postihnutých občanov.

### Oddiel 3
### Starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc

#### § 22

Obvodný úrad poskytuje občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,[37])

a) výchovnú a poradenskú starostlivosť za účelom poskytnutia pomoci na prekonanie ich životnej situácie a za účelom ich spoločenskej integrácie,

b) pomoc pri prechodnom ubytovaní,

c) opatrovateľskú službu,

d) bezúročné pôžičky,

e) peňažné a vecné dávky.

### Oddiel 4
### Starostlivosť o spoločensky neprispôsobených občanov

#### § 23

Obvodný úrad

a) poskytuje spoločensky neprispôsobeným občanom

1. výchovnú a poradenskú starostlivosť za účelom ich resocializácie a spoločenskej integrácie,
2. bezúročné pôžičky,
3. peňažné a vecné dávky,
4. pomoc pri ubytovaní, včítane ubytovania v účelovom zariadení, ktoré spravuje,

b) koordinuje činnosť orgánov a organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov vo svojom územnom obvode.

### Oddiel 5
### Ďalšia pôsobnosť obvodného úradu

#### § 23a

Obvodný úrad rozhoduje v rozsahu svojej pôsobnosti podľa predchádzajúcich ustanovení

a) o znížení alebo odňatí dávky sociálnej starostlivosti a zastavení jej výplaty,[37a])

b) o povinnosti občana vrátiť dávku sociálnej starostlivosti vyplatenú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila, a uhradiť výdavky vynaložené na službu sociálnej starostlivosti, ktorá mu bola poskytnutá neprávom, bez úhrady nákladov alebo len za nižšiu úhradu.[37b])

**§ 23b**

Obvodný úrad

a) vedie register právnickych a fyzických osôb, ktoré poskytujú sociálne služby,

b) sleduje na základe písomného poverenia príslušného okresného úradu úroveň poskytovania sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami a ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

## Tretí diel
## Pôsobnosť obce

### Oddiel 1
### Starostlivosť o rodinu a deti

**§ 24**

Obec

a) rozhoduje

   1. o poskytovaní opatrovateľskej služby rodinám s deťmi a o úhrade za ňu,

   2. o jednorazových peňažných dávkach a vecných dávkach nezaopatreným deťom, rodičom nezaopatrených detí a tehotným ženám, o peňažných dávkach rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí, o peňažnom príspevku na úhradu za užívanie bytu nezaopatreného osirelého dieťaťa a o príspevku na rekreáciu detí dôchodcov,

b) poskytuje deťom v naliehavých prípadoch okamžitú pomoc,

c) chráni deti pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú ich riadnu výchovu,

d) podieľa sa na sanácii rodinného prostredia, z ktorého boli deti vyňaté z dôvodu zlyhania výchovnej funkcie rodiny,

e) spolupôsobí pri výkone ochranných alebo výchovných opatrení uložených súdom alebo obvodným úradom najmä informovaním príslušných orgánov a sledovaním ich dodržiavania a účinnosti,

f) vyhľadáva a obvodnému úradu odporúča občanov vhodných za osvojiteľov, opatrovníkov a pestúnov,

g) navrhuje

   1. orgánu príslušnému na rozhodovanie o prídavkoch na deti, aby v odôvodnených prípadoch zastavil výplatu tejto dávky oprávnenému príjemcovi,[38])

   2. súdu nariadenie ústavnej výchovy,[33]) obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv[34]) a zrušenie ústavnej výchovy a výchovných opatrení uložených súdom,

   3. obvodnému úradu zrušenie výchovných opatrení uložených týmto úradom,

h) oznamuje

   1. obvodnému úradu, ktorým rodinám, nezaopatreným deťom a tehotným ženám treba poskytnúť sociálnu starostlivosť, a spolupôsobí pri jej poskytovaní,

   2. oznamuje súdu, prípadne inému štátnemu orgánu skutočnosti potrebné na rozhodovanie o výchove a výžive detí.

### Oddiel 2
### Starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov

**§ 25**

Obec

a) rozhoduje

   1. o príspevku na spoločné stravovanie,

2. o jednorazových peňažných dávkach a vecných dávkach na úhradu nevyhnutných životných nákladov,
3. o príspevku na vykurovaciu naftu a kúpu vykurovacích telies a ďalších spotrebičov a o príspevku na zriadenie a zmenu pripojenia telefónnej účastníckej stanice,
4. o prijatí do zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré spravuje, o ukončení pobytu v ňom a o úhrade za služby, ktoré v ňom poskytuje,

b) zabezpečuje spoločné stravovanie ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,

c) podieľa sa na riešení bývania ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,

d) organizuje kultúrno-spoločenský život ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,

e) oznamuje obvodnému úradu občanov odkázaných na pomoc v sociálnej starostlivosti,

f) spolupracuje s fyzickými a právnickými osobami, ktorých poslaním je pomôcť zdravotne postihnutým občanom a starým občanom,

g) môže zveriť do správy okresného alebo obvodného úradu na základe písomnej zmluvy zariadenie sociálnej starostlivosti, ktoré zriadila,

h) spisuje, ak sa na ňu občan obráti, žiadosti

1. o úpravu dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu,
2. o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
3. o vdovský, vdovecký alebo sirotský dôchodok v prípadoch uvedených v § 15 písm. i č. 4, 7 a 8,
4. o dôchodok manželky,
5. o sociálny dôchodok, a postupuje ich príslušnej okresnej správe sociálneho zabezpečenia.

## Oddiel 3
## Starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc a spoločensky neprispôsobených občanov

### § 26

(1) Obec poskytuje občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,

a) jednorazové peňažné a vecné dávky,

b) pomoc pri ubytovaní,

c) výchovnú a poradenskú starostlivosť.

(2) Obec môže poskytnúť spoločensky neprispôsobeným občanom

a) jednorazové peňažné a vecné dávky,

b) pomoc pri ubytovaní,

c) výchovnú a poradenskú starostlivosť.

## Oddiel 4
## Ďalšia pôsobnosť obce

### § 26a

Obec rozhoduje v rozsahu svojej pôsobnosti podľa predchádzajúcich ustanovení

a) o znížení alebo odňatí dávky sociálnej starostlivosti a zastavení jej výplaty,[37a])

b) o povinnosti občana vrátiť dávku sociálnej starostlivosti vyplatenú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila, a uhradiť výdavky vynaložené na službu sociálnej starostlivosti, ktorá mu bola poskytnutá neprávom, bez úhrady nákladov alebo len za nižšiu úhradu.[37b])

## Štvrtý diel
## Zariadenia sociálnej starostlivosti

### § 27

(1) Na poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti ministerstvo, okresné úrady a obce zriaďujú, spravujú a kontrolujú ako rozpočtové alebo príspevkové organizácie[39]) tieto účelové zariadenia:

a) ústavy sociálnej starostlivosti,

b) domovy pre matky s deťmi,

c) osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti,

d) stanice opatrovateľskej služby pre deti,

e) azylové centrá a prechodné ubytovne, najmä pre spoločensky neprispôsobených občanov a občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,

f) kluby dôchodcov,

g) samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov,

h) zariadenia opatrovateľskej služby pre ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov, najmä

1. stanice opatrovateľskej služby,
2. zariadenia opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt,
3. zariadenia na denný pobyt,
4. strediská osobnej hygieny,
5. práčovne opatrovateľskej služby.

(2) Ministerstvo, okresné úrady a obce môžu zriaďovať, spravovať a kontrolovať aj ďalšie zariadenie sociálnej starostlivosti.

(3) Právnické a fyzické osoby môžu zriaďovať a spravovať zariadenia sociálnej starostlivosti a ďalšie zariadenia na poskytovanie sociálnych služieb.[27a])

### § 28
### Druhy ústavov sociálnej starostlivosti

(1) Na poskytovanie ústavnej sociálnej starostlivosti sa zriaďujú ústavy sociálnej starostlivosti (ďalej len „ústavy“) najmä

a) ústavy pre telesne postihnutú mládež,

b) ústavy pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím,

c) ústavy pre mentálne postihnutú mládež,

d) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov,

e) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s pridruženým mentálnym postihnutím,

f) ústavy pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov,

g) ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov,

h) domovy dôchodcov,

ch) domovy-penzióny pre dôchodcov.

(2) Zriaďovateľ môže ústavy účelne a vhodne spájať.

### § 29

(1) Ústavy uvedené v § 28 ods. 1 písm. a) až ch) zriaďujú, spravujú a kontrolujú okresné úrady. Okresné úrady môžu poveriť obvodné úrady správou ústavov uvedených v § 28 ods. 1 písm. c), g) až ch). Ústavy uvedené v § 28 ods. 1 písm. h) a ch) môže zriaďovať, spravovať a kontrolovať aj hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava.

(2) Domovy pre matky s deťmi, osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti, stanice opatrovateľskej služby pre deti, zariadenia uvedené v § 27 ods. 1 písm. e) a zariadenia opatrovateľskej služby pre ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov, s výnimkou stredísk osobnej hygieny a práčovní opatrovateľskej služby [§ 27 ods. 1 písm. h) č. 4 a 5] zriaďujú a kontrolujú okresné úrady a spravujú obvodné úrady.

(3) Kluby dôchodcov a samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov, strediská osobnej hygieny a práčovne opatrovateľskej služby a strediská sociálnej starostlivosti zriaďujú a spravujú obce.

### § 30

(1) Okresný úrad môže pre ťažko postihnutých občanov a starých občanov zriaďovať strediská sociálnej starostlivosti zo zariadení uvedených v § 27 ods. 1 písm. a) a h) s výnimkou stredísk osobnej hygieny a práčovní opatrovateľskej služby, ktoré zriaďujú a spravujú obce.

(2) O prijatí do zariadení sociálnej starostlivosti, s výnimkou ústavov, o ukončení pobytu v nich a o úhrade za poskytované služby rozhoduje vždy orgán, ktorý zariadenie spravuje.

(3) Ministerstvo a okresný úrad poveria ústav, ktorý spravujú, rozhodovaním o prijatí do tohto ústavu, o ukončení pobytu v ňom a o úhrade za pobyt v ústave. Obvodný úrad a obec môžu poveriť ústav, ktorý spravujú, rozhodovaním o prijatí do tohto ústavu, o ukončení pobytu v ňom a o úhrade za pobyt v ústave. V týchto prípadoch rozhoduje v druhom stupni orgán, ktorý ústav rozhodovaním poveril.

### § 31

(1) Zariadenia sociálnej starostlivosti uvedené v § 27 ods. 1 písm. a) až e) a písm. h) č. 1 a 3 možno zrušiť alebo ich objekty odňať ich účelu len so súhlasom ministerstva. Požiadavka súhlasu podľa osobitných predpisov tým nie je dotknutá.

(2) Okresný úrad so súhlasom obvodného úradu, ktorý zariadenie spravuje, môže uzavrieť s občanmi, obcami a organizáciami poskytujúcimi sociálne služby[13]) písomnú zmluvu o dočasnom užívaní zariadení sociálnej starostlivosti.

(3) Zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré prešli do riadenia obce,[39a]) možno zrušiť alebo ich objekty odňať ich účelu len so súhlasom ministerstva.

## TRETIA ČASŤ
## SPOLOČNÉ USTANOVENIA

### § 32
### Pokuty

Pokuty v prípadoch ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení ukladajú okresné správy sociálneho zabezpečenia. Výnos z pokút je príjmom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

### § 33
### Osobitný príjemca

Obvodný úrad

a) rozhoduje o ustanovení osobitného príjemcu dávky dôchodkového zabezpečenia a dávky sociálnej starostlivosti v prípadoch ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení[40]) a o jeho uvoľnení,

b) dohliada, ako osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

## Ustanovenia o konaní

### § 34

(1) Všeobecné predpisy o správnom konaní sa nevzťahujú na konanie

a) o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti podľa predpisov o sociálnom zabezpečení,

b) o poskytovaní jednorazových peňažných dávok a vecných dávok podľa § 25 písm. a) č. 2 a § 26 ods. 1 písm. a) a odseku 2 písm. a), o príspevku na spoločné stravovanie podľa § 25 písm. a) č. 1 a o poskytovaní opatrovateľskej služby podľa § 21 písm. a) č. 1, § 22 písm. c) a § 24 písm. a) č. 1, ak ide o úkony opatrovateľskej služby zabezpečujúce nevyhnutné životné potreby, ktoré určí vykonávací predpis,

ak sa konanie o týchto dávkach a službách začalo z podnetu orgánu sociálneho zabezpečenia alebo ak sa konanie, ktoré sa začalo na návrh, skončí priznaním dávky alebo služby v požadovanom alebo v právnom predpise vymedzenom rozsahu.

(2) V konaní podľa odseku 1 písm. b) sa primerane použijú ustanovenia § 49 a 50 zákona o správnom konaní[41]) o lehotách.

(3) Ak v konaní podľa odseku 1, ktoré sa začalo na návrh, orgán sociálneho zabezpečenia zistí, že dávku alebo službu nemožno priznať vôbec alebo v požadovanom rozsahu, alebo ak by priznaním dávky alebo služby mohli vzniknúť občanovi, ktorému sa má dávka alebo služba priznať, alebo inému občanovi právne povinnosti, postupuje sa podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.

### § 35

(1) Odvolanie proti rozhodnutiu, ktoré obvodný úrad predbežne urobí v prospech maloletého dieťaťa podľa § 20 písm. a) č. 1, nemá odkladný účinok.

(2) Odvolanie proti rozhodnutiu vydanému podľa § 15 písm. a) č. 4, 16 až 19 nemá odkladný účinok. Odvolanie proti rozhodnutiu vydanému podľa § 15 písm. a) č. 19 možno podať v lehote troch dní odo dňa oznámenia alebo doručenia rozhodnutia.

### § 36

(1) Odchylne od všeobecných predpisov o správnom konaní[42]) sa miestna príslušnosť okresných správ sociálneho zabezpečenia spravuje

a) miestom výkonu práce ošetrujúceho lekára, ak rozhoduje alebo posudzuje invaliditu alebo čiastočnú invaliditu alebo zmenenú pracovnú schopnosť,

b) miestom útvaru organizácie, v ktorom sa vedie evidencia miezd, ak ide o

1. sociálne zabezpečenie zamestnancov malých závodov,

2. vyberanie a vymáhanie poistného, penále, prirážky k poistnému a súm, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátené, a o vymáhanie pokút,
3. kontrolu vykonávania nemocenského poistenia a hospodárenia s jeho prostriedkami,
4. rozhodovanie vo veciach nemocenského poistenia,
5. rozhodovanie o rodičovskom príspevku zamestnancom a družstevným roľníkom,

s výnimkou prípadov, keď príslušnosť orgánov nemocenského poistenia nemožno určiť podľa miesta útvaru, v ktorom sa vedie evidencia miezd,

c) sídlom školy pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť, ak účastníkom konania je žiak tejto školy, ak ide o posúdenie zmenenej pracovnej schopnosti,

d) sídlom, prípadne miestom pravidelného výjazdného zasadania lekárskej komisie[43]) v odbore pôsobnosti Federálneho ministerstva obrany, Federálneho ministerstva vnútra, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky alebo Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ak ide o posúdenie zdravotného stavu[44]) príslušníka ozbrojených síl z povolania, Zboru národnej bezpečnosti, Zboru nápravnej výchovy Slovenskej republiky s výnimkou kontrolnej lekárskej prehliadky požívateľa dôchodku, ktorého služobný pomer sa skončil,

e) sídlom nápravnovýchovného ústavu, prípadne ústavu na výkon väzby, ak ide o posúdenie zdravotného stavu občana v čase výkon trestu odňatia slobody, prípadne väzby,

f) sídlom okresnej správy sociálneho zabezpečenia, ktorej posudková komisia bola poverená (§ 8) posudzovať invaliditu, čiastočnú invaliditu alebo iné zdravotné otázky súvisiace s vykonávaním sociálneho zabezpečenia.

(2) Odchylne od všeobecných predpisov o správnom konaní[42]) sa miestna príslušnosť okresných úradov a obvodných úradov vo veciach sociálneho zabezpečenia spravuje

a) sídlom okresného úradu alebo obvodného úradu, ktorý spravuje ústav alebo iné zariadenie sociálnej starostlivosti, do ktorého má byť občan prijatý,

b) sídlom okresného úradu alebo obvodného úradu, v obvode ktorého sa zdržiava maloleté dieťa, ak riešenie otázok jeho výchovy a výživy neznesie odklad.

(3) Vo veciach, v ktorých podľa tohto zákona rozhoduje alebo vykonáva opatrenia okresný úrad, obvodný úrad alebo obec, sa žiadosť o dávku alebo službu sociálneho zabezpečenia podáva na okresnom, obvodnom alebo obecnom úrade.

(4) Žiadosť o pohrebné po samostatne zárobkovo činnej osobe sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, na ktorej bol zomretý prihlásený na sociálne zabezpečenie. Žiadosť o pohrebné po dôchodcovi sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej mal zomretý trvalý pobyt.

(5) Žiadosť o zaopatrovací príspevok sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej má oprávnený občan trvalý pobyt. Žiadosť o príspevok na úhradu za užívanie bytu vojaka sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej mal vojak trvalý pobyt pred nástupom služby v ozbrojených silách.

(6) Na konanie o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti sa miestna príslušnosť spravuje miestom trvalého pobytu žiadateľa.

### § 37
### Súčinnosť orgánov, organizácií a občanov

(1) Orgány, organizácie a občania sú povinní vyhovieť žiadostiam orgánov sociálneho zabezpečenia vo veciach sociálneho zabezpečenia a podávať im bezplatne oznámenia pre jeho vykonávanie a správu.

(2) Pri plnení úloh v sociálnom zabezpečení orgány sociálneho zabezpečenia spolupracujú s príslušnými odborovými orgánmi, orgánmi Roľníckeho družstevného zväzu a občianskymi združeniami pôsobiacimi v Slovenskej republike, cirkevnými, charitatívnymi a inými organizáciami.

(3) Správy sociálneho zabezpečenia, okresné úrady, obvodné úrady, obce a organizácie spolupracujú pri plnení povinností, ktoré pre nich vyplývajú z predpisov o sociálnom zabezpečení.

(4) Pracovníci orgánov sociálneho zabezpečenia a iní občania, ktorí vykonávajú úlohy stanovené týmto zákonom, sú oprávnení navštíviť občana v byte, dieťa v škole a tam, kde trávi voľný čas, mladistvého na pracovisku; majú aj právo požadovať od všetkých zúčastnených orgánov, organizácií a od občanov potrebné informácie a vysvetlenia.

(5) Pracovníci orgánov sociálneho zabezpečenia sú povinní chrániť oprávnené záujmy občanov a zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti so svojou činnosťou.[44a]) Informácie poskytujú iba v prípadoch, ak by ich zamlčaním hrozilo vážne nebezpečenstvo pre život a zdravie občanov alebo ak im táto povinnosť vyplýva z osobitných predpisov.[44b])

## ŠTVRTÁ ČASŤ
## PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

### § 38

Pôsobnosť okresných správ sociálneho zabezpečenia pri rozhodovaní o prerušení zamestnania (poistenia) z vážnych dôvodov a o skončení zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie zo zdravotných a z iných vážnych dôvodov pre posudzovanie dôchodkových nárokov podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 sa spravuje právnymi predpismi platnými pred účinnosťou tohto zákona.

### § 39

Ministerstvo ustanoví vyhláškou

a) podrobnosti o vykonávaní sociálneho zabezpečenia,

b) rozsah a bližšie podmienky poskytovania služieb v ústavoch a v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti, vrátane úhrady nákladov za pobyt, a bližšie podmienky organizácie ústavnej sociálnej starostlivosti a starostlivosť v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti,

c) podmienky prevzatia zariadení sociálnej starostlivosti do užívania občanmi, obcami a organizáciami poskytujúcimi sociálne služby,[13])

d) podmienky poskytovania dávok a služieb sociálnej starostlivosti a výšku dávok sociálnej starostlivosti,

e) podmienky na zriaďovanie a rozsah činnosti zariadení sociálnej starostlivosti, na prijímanie občanov do zariadení sociálnej starostlivosti a o ukončení pobytu v nich a upraví výšku úhrady za poskytované služby a úhrady za ubytovanie v zariadeniach opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov,

f) podmienky na poskytovanie odmeny dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby a jej výšku,

g) po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky podmienky poskytovania príspevku na úhradu nákladov na sociálne služby poskytované občanmi, obcami a organizáciami,[13])

h) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky podrobnosti o zložení a rokovaní posudkových komisií,

ch) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva, mládeže a športu Slovenskej republiky podrobnosti o vedení evidencie ťažko zdravotne postihnutých občanov,

i) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky

1. bližšie podmienky poskytovania kúpeľnej starostlivosti podľa predpisov o sociálnom zabezpečení,
2. podrobnosti o súčinnosti orgánov štátnej zdravotníckej správy s orgánmi sociálneho zabezpečenia pri posudzovaní zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov,
3. spôsob kontroly dodržiavania liečebného režimu a posudzovanie spôsobilosti na prácu so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie,

j) organizáciu centra poradensko-psychologických služieb a strediska služieb sociálnej starostlivosti,

k) predpoklady pre výkon vybraných funkcií, ktoré vyžadujú osobitnú odbornú spôsobilosť, v správach sociálneho zabezpečenia a v ústavoch.

**§ 40**

Starostlivosť o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou prechádza dňom účinnosti tohto zákona z národných výborov všetkých stupňov a druhov na úrady práce.[45])

**§ 41**

(1) Dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa zrušujú manželské a predmanželské poradne, krajské metodické strediská a ústavy sociálnych služieb.

(2) Dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona ústavy sociálnej starostlivosti začlenené do ústavov sociálnych služieb nadobúdajú právnu subjektivitu; pracovné miesta v ústavoch sociálnej starostlivosti zostávajú zachované. Prechod ostatných pracovných miest z ústavov sociálnych služieb upravia príslušné orgány dohodou.

(3) Zriadením centra poradensko-psychologických služieb prechádzajú pracovné miesta z manželských a predmanželských poradní na toto centrum. Zriadením strediska služieb sociálnej starostlivosti prechádzajú pracovné miesta z krajských metodických stredísk na toto stredisko.

(4) Do zriadenia centra poradensko-psychologických služieb a strediska služieb sociálnej starostlivosti prechádzajú pracovné miesta z manželských a predmanželských poradní a pracovné miesta z krajských metodických stredísk na ministerstvo.

**§ 42**
**Zrušovacie ustanovenie**

Zrušuje sa zákon Slovenskej národnej rady č. 106/1988 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 131/1990 Zb. a zákona Slovenskej národnej rady č. 196/1990 Zb. s výnimkou § 29 a 31 a článku II a III zákona č. 196/1990 Zb. o zmenách v pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky v sociálnom zabezpečení a o zmenách niektorých ďalších predpisov.

**§ 43**

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1991.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia nadobudol účinnosť 1. januárom 1991 a zákon Slovenskej národnej rady č.195/1992 Zb. o niektorých zmenách v sociálnom zabezpečení nadobudol účinnosť 13. májom 1992.

**F. Mikloško v. r.**

1) Zákon Slovenskej národnej rady č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy.

2) § 142 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 110/1990 Zb. a zákona č. 180/1990 Zb.
Zákon č. 32/1957 Zb. o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách v znení zákona č. 58/1964 Zb., zákona č. 87/1968 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 8/1982 Zb., zákona č. 109/1984 Zb. a zákona č. 188/1990 Zb.
§ 8 ods. 1 písm. c) a § 14 zákona č. 382/1990 Zb. o rodičovskom príspevku.

3) § 5 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

4) Zákon č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení zákona č. 16/1959 Zb., zákona č. 58/1964 Zb., zákona č. 65/1965 Zb., zákona č. 87/1968 Zb., zákona č. 88/1968 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 8/1982 Zb., zákona č. 73/1982 Zb., zákona č. 148/1983 Zb., zákona č. 109/1984 Zb., zákona č. 51/1987 Zb., zákona č. 110/1990 Zb., zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.
Zákon č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 189/1988 Zb.), zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.
§ 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 103/1964 Zb. o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 240/1988 Zb.), zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.

5) § 5 a 7 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

6) § 73 a 73a zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

6a) § 2 ods. 1 a § 145d až 145j zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb.

7) Zákon č. 382/1990 Zb.
Zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 206/1990 Zb. o štátnom vyrovnávacom príspevku.

8) § 118 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

9) § 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 57b ods. 2 zákona č. 54/1956 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 122 ods. 2 zákona č. 103/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 14 zákona č. 382/1990 Zb.

10) § 5 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

11) § 142 ods. 6a zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

12) Zákon č. 50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti v znení zákona č. 58/1984 Zb.

13) § 73a zákona č.100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

14) Napríklad: § 51 ods. 5 a § 51a ods. 4 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch v znení neskorších predpisov.
§ 12 zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 26 zákona č. 103/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.

15) § 19 ods. 2 zákona č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 196/1990 Zb.

15a) § 72 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.

15b) § 12 ods. 1 zákona č. 382/1990 Zb.

16) § 112 a § 145b ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 13 ods. 4, § 28 ods. 4, § 50 ods. 3 vyhlášky č. 91/1958 Zb., ktorou sa uverejňuje opatrenie Ústrednej rady odborov o organizácii a vykonávaní nemocenského poistenia zamestnancov, v znení vyhlášky č. 191/1960 Zb., vyhlášky č. 6/1967 Zb., vyhlášky č. 178/1968 Zb., vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 123/1990 Zb. a vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 262/1990 Zb.

16a) § 77 ods. 5 zákona č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb.

16b) § 63 ods. 2 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 143/1965 Zb. o poskytovaní peňažných dávok v nemocenskom poistení v znení neskorších predpisov.
§ 50 ods. 3, § 50a ods. 4, § 51 ods. 5, § 51a ods. 1, § 103 až 105 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. v znení neskorších predpisov.

16c) § 12 písm. ch) zákona Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti.

16d) Zákon č. 32/1957 Zb. v znení neskorších predpisov.

17) § 120 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

17a) Vyhláška Federálneho štatistického úradu č. 55/1976 Zb. o rodnom čísle.

18) § 158 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, v znení vyhlášky č. 123/1990 Zb., vyhlášky č. 260/1990 Zb. a vyhlášky č. 313/1990 Zb.
Vyhláška č. 76/1957 Ú. v. o prechode z pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity) v znení vyhlášky č. 268/1990 Zb.

19) § 18 ods. 2 písm. c) a d) zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.

20) § 24 ods. 2 zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.

21) § 106 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

22) § 86 ods. 2 zákon č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

23) § 37 ods. 1 písm. a), § 46 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce.

24) § 71 ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

25) § 9 ods. 1 písm. e) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

26) § 73 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

27a) § 73a zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 180/1990 Zb.

27b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 135/1992 Zb. o poskytovaní sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami.

28) § 46 Zákona o rodine.

29) § 43 ods. 2 Zákona o rodine.

30) § 100 Zákona o rodine.
§ 74 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

31) Zákon č. 50/1973 Zb. v znení neskorších predpisov.

32) § 79 ods. 2 a § 83 ods. 2 Zákona o rodine.

33) § 45 ods. 3 Zákona o rodine.

34) § 44 Zákona o rodine.

35) § 291 až 301 Trestného poriadku.

37) § 90 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

37a) § 96 a § 106 ods. 2 a 3 zákona č. 100/1988 Zb.

37b) § 107 zákona č. 100/1988 Zb.

38) Zákon č. 117/1966 Zb. o niektorých dôsledkoch zanedbávania starostlivosti o deti v znení zákona č. 99/1972 Zb.

39) § 7 ods. 2 písm. f) zákona Slovenskej národnej rady č. 472/1990 Zb.

39a) § 3 ods. 3 písm. i) zákona Slovenskej národnej rady č. 518/1990 Zb. o prechode zakladateľskej alebo zriaďovateľskej funkcie národných výborov na obce, ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy.

40) § 102 ods. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

41) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

42) § 7 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb.

43) § 144 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

44) § 144 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

44a) Čl. 10 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

44b) § 166 až 168 Trestného zákona.

45) Zákon Slovenskej národnej rady č. 444/1990 Zb. o zriadení úradov práce.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.